

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

Мороз Лариса Володимирівна –
кандидат педагогічних наук, доцент

Каб.318

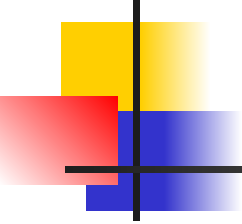

Література

---

1. Степанов О.М. Основи психології і педагогіки: навчальний посібник / О.М. Степанов, М.М. Фіцула. – Видання 2-ге, виправлене, доповнене. – К.: Академвидав, 2005. – 519 с.
2. Лозниця В.С. Основи психології і педагогіки: навч. посібник / В.С.Лозниця. – К.: КНЕУ, 2001. – 288 с.

Тема 1.1. Психологія як наука

-
-
1. Значення вивчення основ психології і педагогіки. Психологія і педагогіка: спільне і відмінне
  1. Місце психології в системі наук. Співвідношення життєвої та наукової психології
  1. Психологія як наука, її завдання, предмет, об'єкт
  2. Мозок та психіка. Психіка як функція високоорганізованої матерії
  3. Свідомість та її характеристики

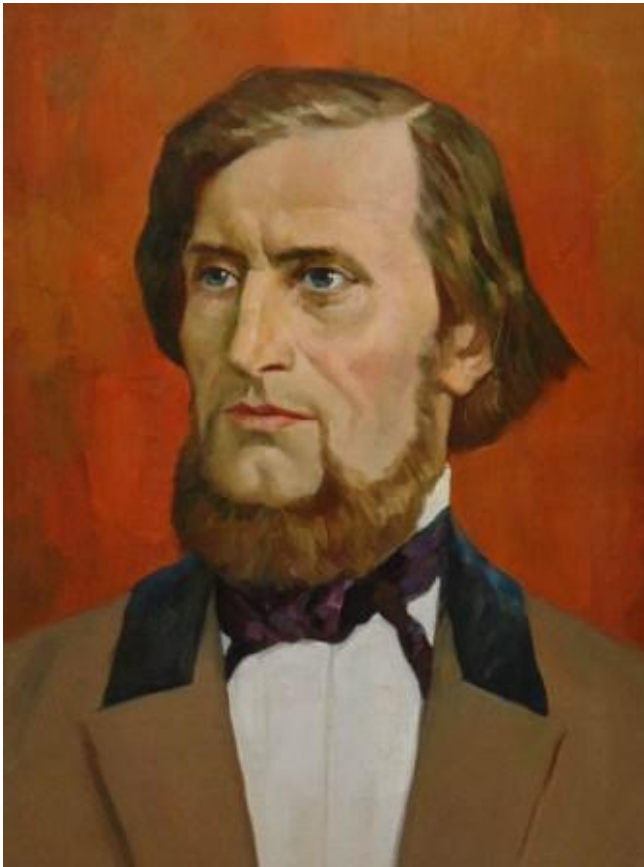
Для чого потрібні знання?

- розуміння себе та інших

- для самовдосконалення, пристосування до змін у навколишньому середовищі
- підвищення ефективності власної професійної діяльності, найповнішого використання особистісного потенціалу людини

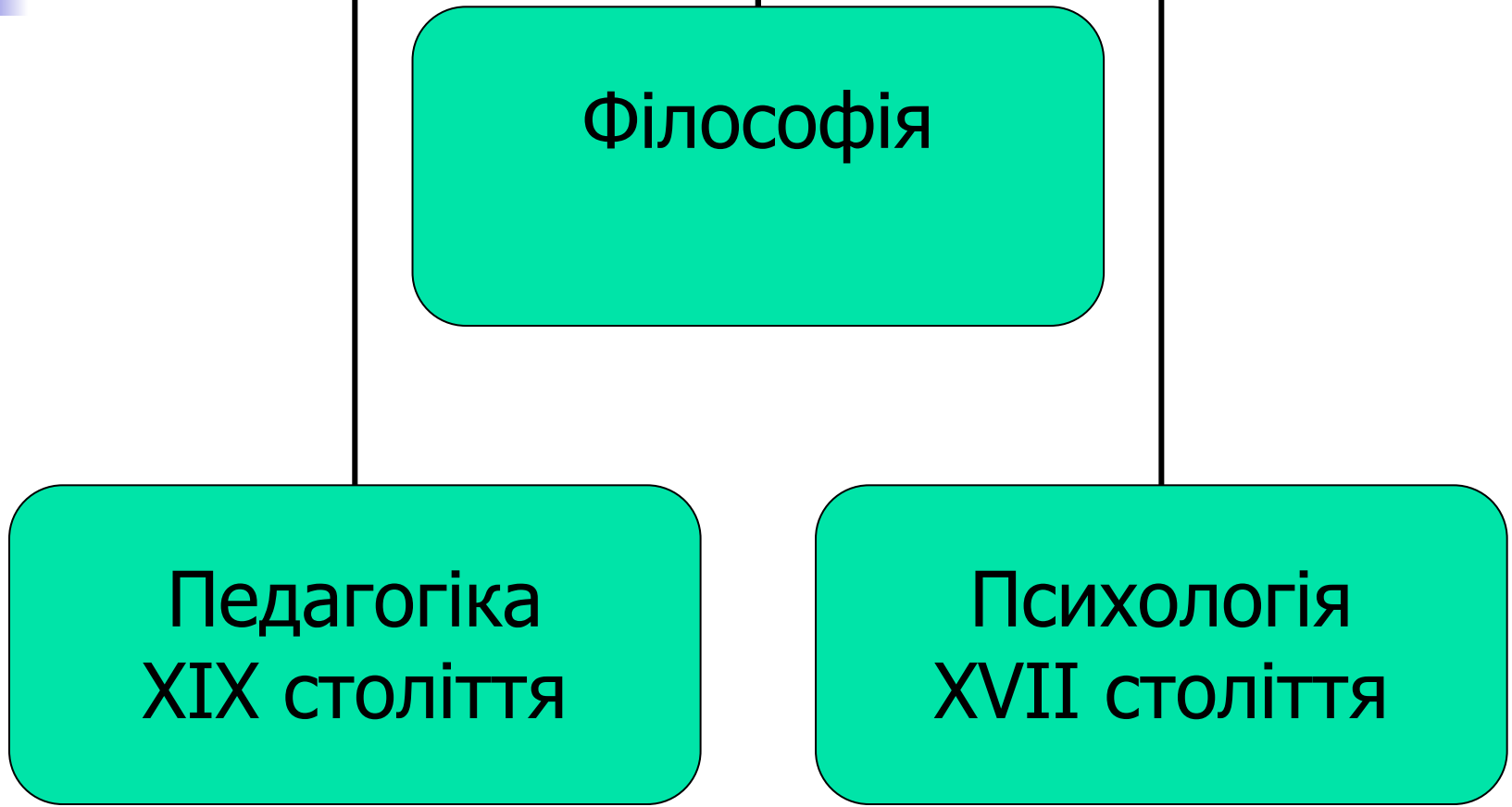
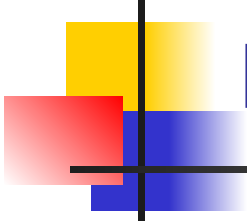
Психологія і педагогіка: спільне і відмінне

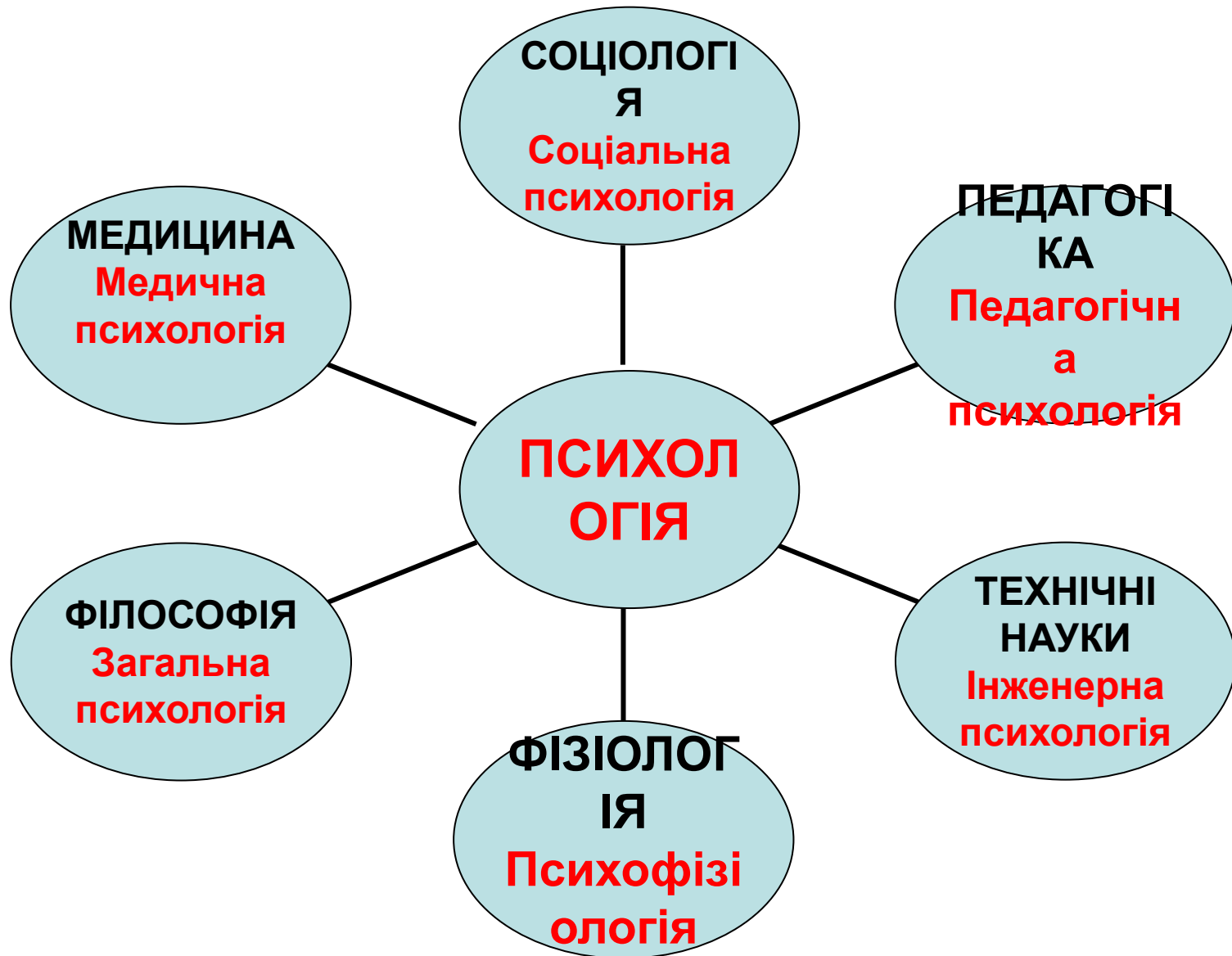

Співвідношення між
психологією і педагогікою аналогічне до співвідношення між фізіологією і медициною. ... коли педагогіка хоче виховувати людину у всіх відношеннях, то вона (**психологія**) повинна пізнати її у всіх відношеннях

К.Д Ушинський

2. Місце психології в системі наук

Співвідношення життєвої та наукової психології

ЖИТТЄВА	НАУКОВА
знання більш конкретні, відносяться до конкретних ситуацій	прагне до узагальнень, дозволяє розкрити загальні закономірності розвитку особистості, групи
носять інтуїтивний характер	більш раціональний
знання мають менше можливостей для передачі інформації	володіє унікальним фактичним матеріалом, який недоступний носіям життєвого досвіду

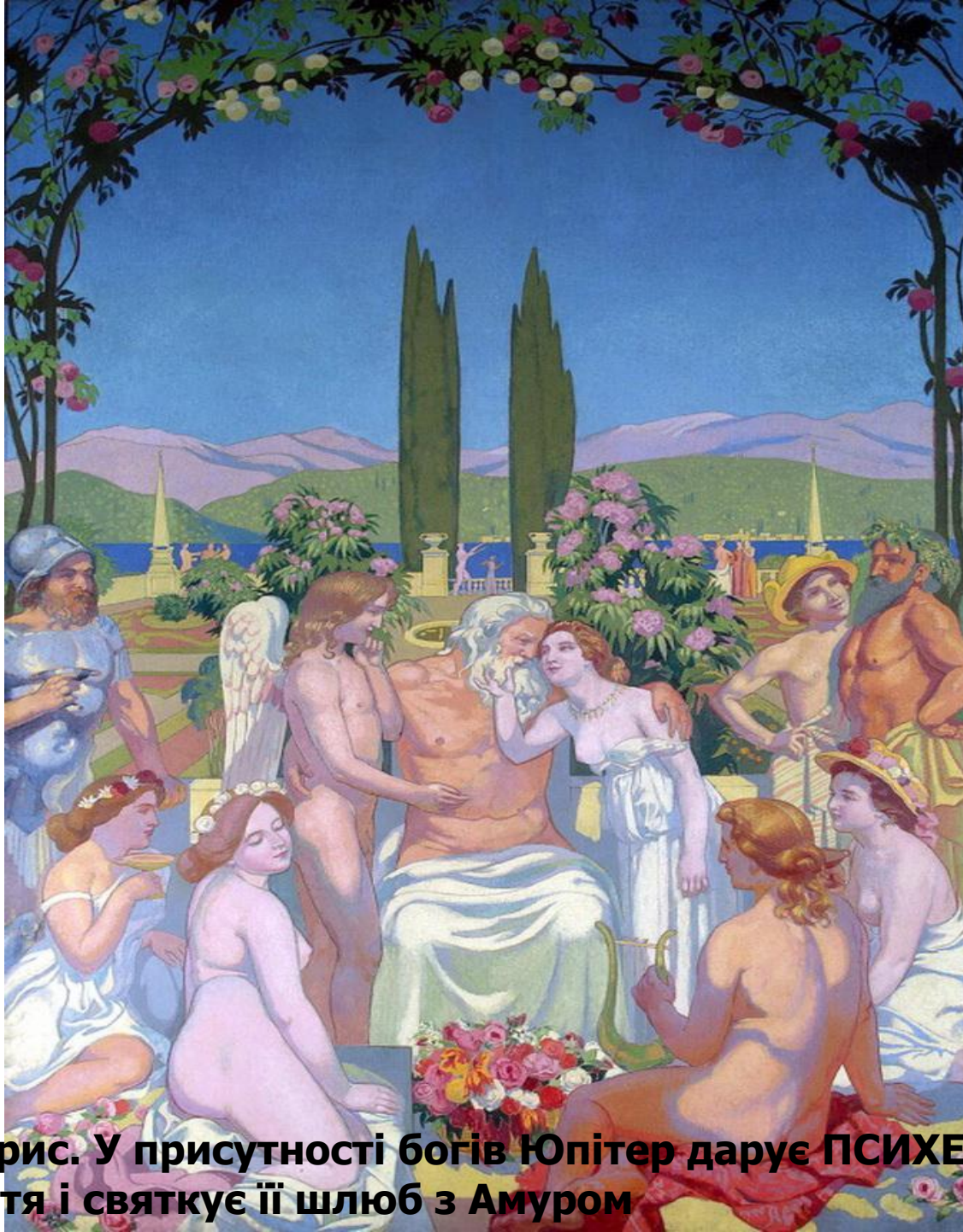

3. Психологія як наука, її завдання, предмет, об'єкт

- Психоло́гія (від грецького ψυχή (*psyché*) — душа) — душа, дух;
- λόγος (*logos*) — вчення, наука

Дені Морис. У присутності богів Юпітер дарує ПСИХЕЇ безсмертя і святкує її шлюб з Амуром

Слово психологія
з'являється в XVI столітті.

Вперше вжите в назві
книги хорватського
гуманіста
Марка Маруліча
(1450–1524).

ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКИ

Час виникнення	Провідне поняття	Стисле визначення
Десятки тисячоліть до н.е	Душа в архаїчному розумінні	Двійник тіла, що живе власним життям та покидає тіло під час сну, смерті, непритомності
Кінець IV тис. до н.е	Душа	Нематеріальна, не залежить від тіла пізнавальна та життєдайна основа
Перші століття н.е	Свідомість	Сукупність мотиваційних, пізнавальних та емоційних властивостей індивіда
Друга половина XIX ст.	Поведінка	Сукупність реакцій у відповідь на зовнішні подразники
Кінець XIX ст.	Самосвідомість	Система уявлень індивіда про себе, що регулює його стосунки з іншими людьми, ставлення до себе, образ власного «Я»
Початок XX ст.	Особистість	Соціально зумовлена система психічних якостей індивіда, яка формується і виявляється у діяльності та спілкуванні

Наукове оформлення психології

Вільгельм ВУНД,
німецький філософ,
психолог, у **1879 р.**
створив першу
Лабораторію
експериментальної
психології при
університеті у
м. Лейпциг
(Німеччина)

Психологія – наука про факти, закономірності та механізми психічного життя людей і тварин

Факти. Образ предмета зберігає постійність незалежно від умов його сприймання

Закони. Постійність сприймання не дається людині від народження, а формується поступово – за суворими законами

Механізми. Психічна діяльність - робота конкретних анатомо-фізіологічних апаратів людського організму

**БУДОВА
МЕХАНІЗМУ
ПСИХІКИ
ЛЮДИНИ**

```
graph TD; A[БУДОВА МЕХАНІЗМУ ПСИХІКИ ЛЮДИНИ] --- B[ПСИХІЧНЕ ВІДОБРАЖЕННЯ]; A --- C[ПРОЕКТУВАННЯ]; A --- D[ОПРЕДМЕТНЕННЯ];
```

**ПСИХІЧНЕ
ВІДОБРАЖЕНН
Я**

**ПРОЕКТУВАНН
Я**

**ОПРЕДМЕТНЕН
НЯ**

ФУНКЦІЇ ПСИХІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ

регулюють діяльність людини

- ***активний характер***
- пошук та
добирання способів
дій відповідно до
умов середовища

ФУНКЦІЇ ПСИХІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ регулюють діяльність людини

u13007351 fotoprivokidn219.ucoz.ru

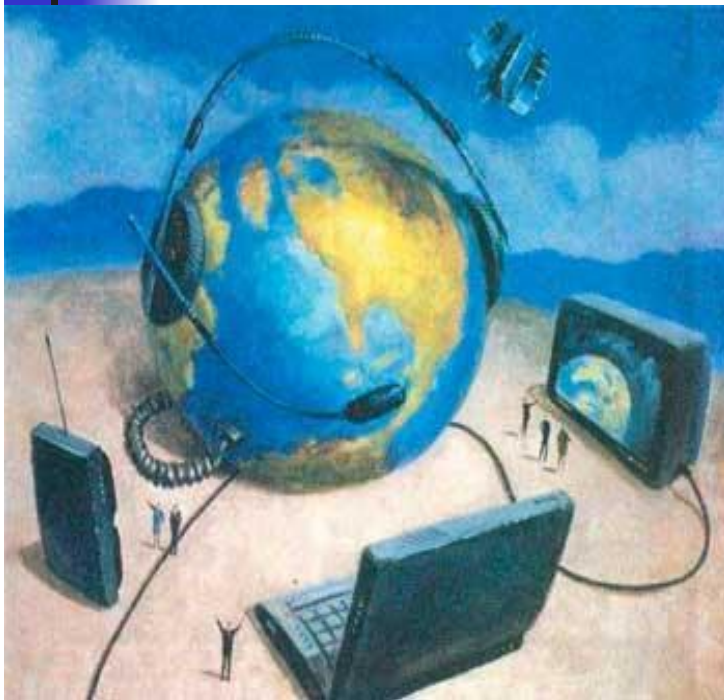
***випереджальний
характер -
передбачення в
діяльності та
поведінці***

ФУНКЦІЇ ПСИХІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ регулюють діяльність людини

- психічний акт є результатом дії *об'єктивного* через *суб'єктивне відображення*.

ФУНКЦІЇ ПСИХІЧНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ регулюють діяльність людини

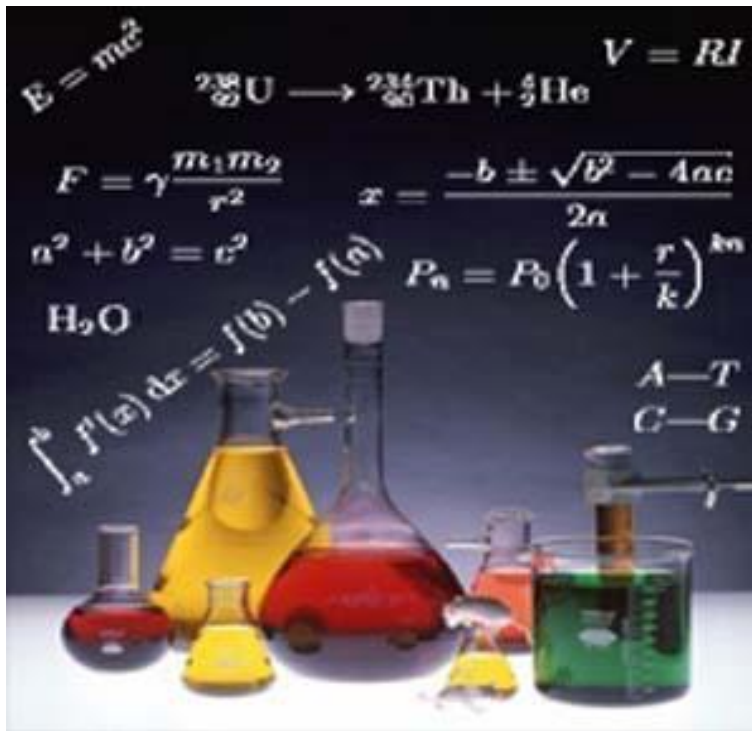
- *психічне відображення постійно поглиблюється, вдосконалюється і розвивається*

ПРОЕКТУВАННЯ

- **Основна функція** -
впорядкування і
гармонізування
смислів
відображення
відповідно до мети
дій або діяльності
людини

ПРОЕКТУВАННЯ

- **Шлях проектування** - це сукупність і послідовність розумових або психомоторних дій, внаслідок чого створюються **образи, схеми або знакові системи**

ОПРЕДМЕТНЕННЯ

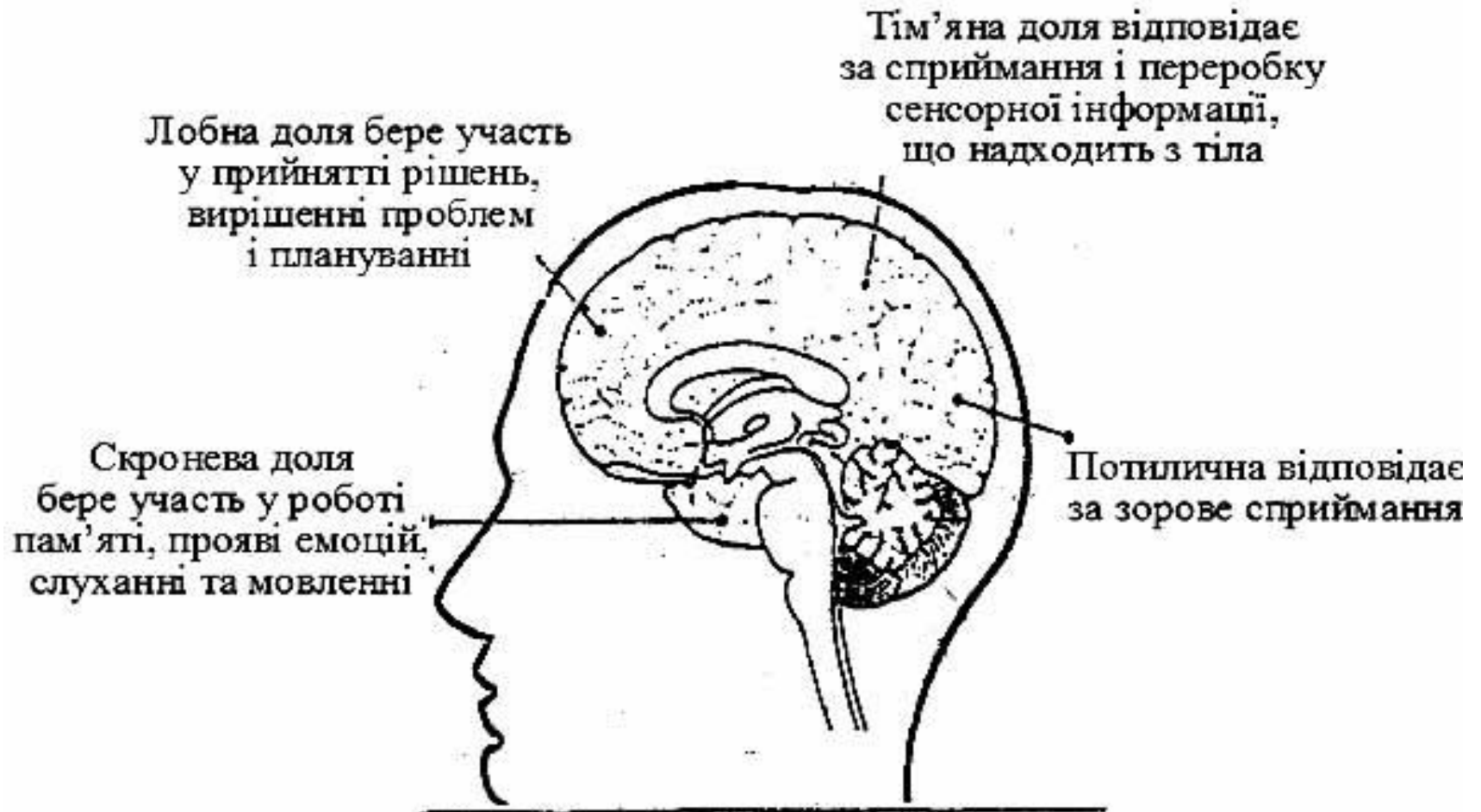
- елемент свідомої і доцільної діяльності людини

Об'єкт вивчення психології – психіка як функція мозку

Психіка - це
властивість
високоорганізованої
матерії нервової
системи (мозку),
що полягає в активному
відображенні суб'єктом
об'єктивного світу

Будова головного мозку

Предмет вивчення – психічне життя людини і тварини

- психічні процеси
- психічні стани
- психічні властивості

що мають своє відображення у
поведінці та діяльності людини та
тварини

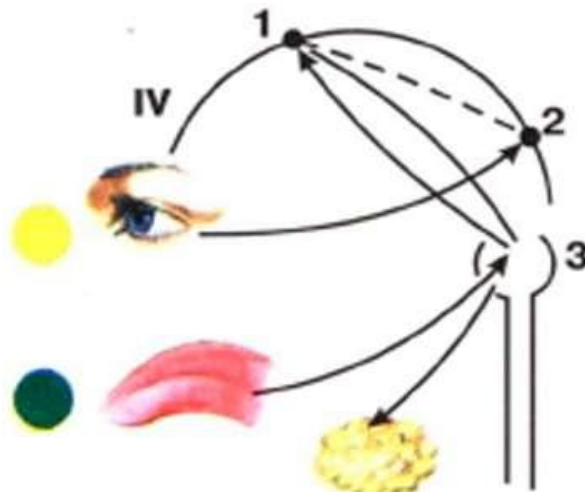
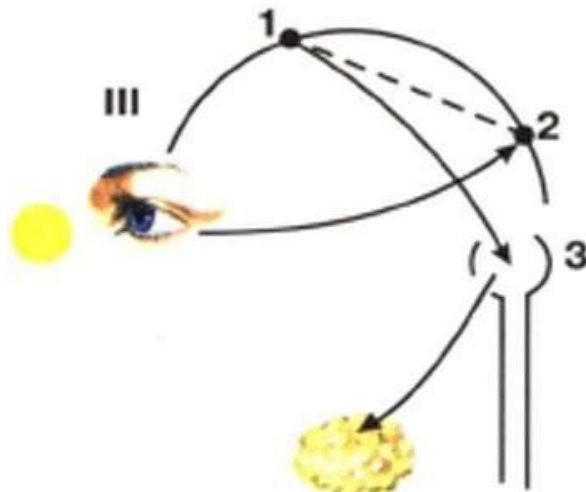
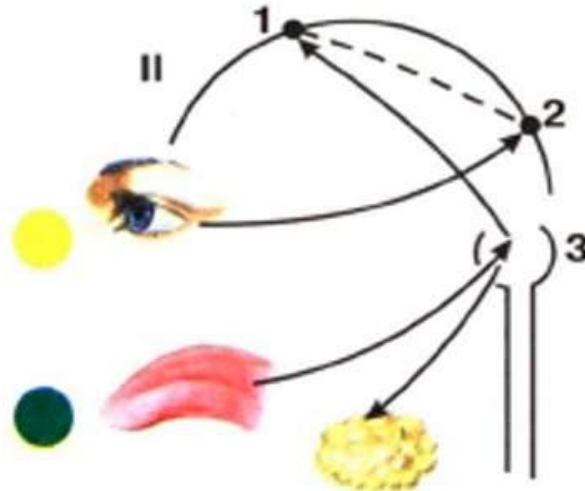
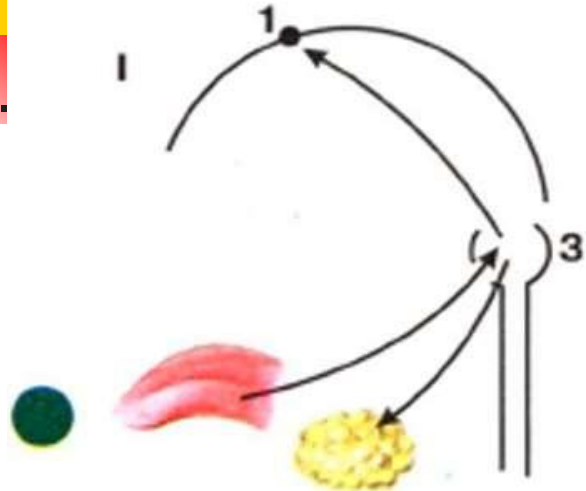
Рефлекторне походження психічних явищ

Усі акти свідомого і
несвідомого життя
за своїм
походженням є
рефлексами
головного мозку

І.М. Сеченов

Схема рефлексів

Мал. 32.

Схема рефлексів:
I – безумовний
слиновидільний
рефлекс;

II – процес утво-
рення умовного
рефлексу;

III – прояв
умовного
слиновидільного
рефлексу;

IV – підкріплення
умовного
рефлексу їжею;

● – їжа;

● – лампочка;

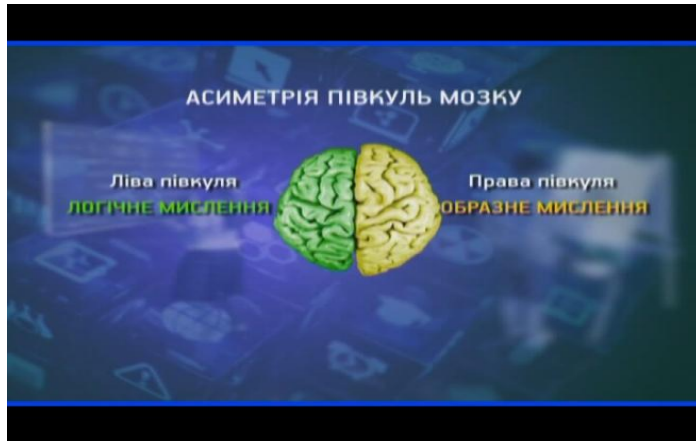
1 – харчовий
центр;

2 – зоровий центр;

3 – слино-

видільний центр

Функціональна асиметрія мозку

ЛІВА півкуля

- мовлення
- числа
- впізнавання букв
- абстрактні поняття

ПРАВА півкуля

- впізнавання фізичних об'єктів, не пов'язаних зі словами та числами
- розуміння емоційної інформації при спілкуванні

Свідомість

- найвища форма розвитку психіки, притаманна тільки людині, що виявляється в складних формах відображення світу, опосередкована суспільно-історичною діяльністю людей

Словник термінів

- психологія
- психіка
- свідомість
- надсвідоме
- підсвідоме